

Projektas

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS NACIONALINIAM SAUGUMUI UŽTIKRINTI
SVARBIŲ OBJEKTŲ APSAUGOS ĮSTATYMO NR. IX-1132 13 STRAIPSNIO
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-219 IR
LIETUVOS RESPUBLIKOS BŪTINŲJŲ PRIEMONIŲ, SKIRTŲ APSISAUGOTI NUO
TREČIŲJŲ ŠALIŲ NESAugIŲ BRANDUOLINIŲ ELEKTRINIŲ KELIAMŲ
GRĖSMIŲ, ĮSTATYMO NR. XIII-306 4 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTO NR. XIVP-220**

2021 m. d. Nr.

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2021 m. gegužės 12 d. sprendimo Nr. SV-S-102 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 1 ir 2 punktus, Lietuvos Respublikos Vyriausybė **n u t a r i a :**

1. Iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymo Nr. IX-1132 13 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-219 (toliau – Įstatymo projektas Nr. 1) ir pasiūlyti Lietuvos Respublikos Seimui jį tobulinti pagal šias pastabas ir pasiūlymus:

1.1. Atsižvelgiant į teisės akto sistemiškumo reikalavimus, Įstatymo projekte Nr. 1 išdėstyta Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymo 13 straipsnio 1 dalį siūlytina derinti su galiojančia šios dalies redakcija, numatančia, kad „Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbios įmonės Komisijos darbo tvarkos apraše nustatyta tvarka privalo pranešti Komisijai apie ketinamus sudaryti sandorius ar esminius jau sudarytų sandorių pakeitimus <...>“, tai yra nurodyti, kad pranešama ne tik apie ketinamus sudaryti sandorius, bet ir apie esminius jau sudarytų sandorių pakeitimus.

1.2. Kartu su Įstatymo projektu Nr. 1 yra teikiamas Lietuvos Respublikos būtinųjų priemonių, skirtų apsisaugoti nuo trečiųjų šalių nesaugių branduolinių elektrinių kelių grėsmių, įstatymo Nr. XIII-306 4 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIVP-220 (toliau – Įstatymo projektas Nr. 2), kuriame yra apibūdinami sandoriai, apie kuriuos, nepriklausomai nuo jų vertės, kaip siūloma Įstatymo projekte Nr. 1, turi būti informuojama Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos koordinavimo komisija (toliau – Komisija). Atsižvelgiant į tai ir siekiant išvengti teisės aktų nuostatų dubliavimo, siūlytina Įstatymo projekte Nr. 1 pateikti nuorodą į Įstatymo projektu Nr. 2 siūlomą papildyti Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymo 4 straipsnio 4 dalį, Įstatymo projekte Nr. 1 numatant, kad „Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbios įmonės Komisijos darbo tvarkos apraše nustatyta tvarka privalo pranešti Komisijai apie ketinamus sudaryti sandorius, nurodytus Lietuvos Respublikos būtinųjų priemonių, skirtų apsisaugoti nuo trečiųjų šalių nesaugių branduolinių

elektrinių kelių grėsmių, įstatymo 4 straipsnio 4 dalyje, ar esminius tokių jau sudarytų sandorių pakeitimus neatsižvelgiant į sandorio vertę“.

2. Iš esmės pritarti Įstatymo projektui Nr. 2 ir pasiūlyti Lietuvos Respublikos Seimui jį tobulinti pagal šias pastabas ir pasiūlymus:

Įstatymų projektų Nr. 1 ir Nr. 2 aiškinamajame rašte pateikiamos projektų rengimą paskatinusios priežastys ir informacija, kad pagal galiojantį teisinį reguliavimą Komisija ne visais atvejais yra informuojama apie energetikos projektams įgyvendinti sudaromų sandorių rizikas ir grėsmes nacionaliniam saugumui ir gali jas įvertinti. Atitinkamai Įstatymo projektu Nr. 1 yra siūloma įpareigoti nacionaliniam saugumui svarbias įmones pranešti Komisijai apie sandorius nepriklausomai nuo jų vertės, kai sandorio šalis yra susijusi su įstatymu pripažintų nesaugiomis trečiųjų šalių branduolinių elektrinių projektų įgyvendinimu. Taigi, projektų tikslams ir uždaviniams įgyvendinti yra siūloma pasinaudoti Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatyme jau numatytu atitikties nacionalinio saugumo interesams vertinimo mechanizmu, o Įstatymo projektu Nr. 2 yra siūloma nustatyti iš esmės absoliutų draudimą vykdyti veiklą Lietuvos Respublikos energetikos sektoriuje asmenims, kurie susiję su įstatymu pripažintų nesaugiomis trečiųjų šalių branduolinių elektrinių projektų įgyvendinimu.

Atkreiptinas dėmesys, kad Įstatymo projekte Nr. 2 minima nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbios įmonės ketinamo sudaryti sandorio šalis *inter alia* gali būti ir Europos Sąjungoje įsisteigusi bendrovė. Tokiu atveju Įstatymo projektu Nr. 2 įtvirtinamas reguliavimas galėtų nulemti įsisteigimo laisvės, laisvo kapitalo judėjimo ir (ar) paslaugų teikimo laisvės ES bendrojoje rinkoje ribojimus. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas (toliau – ESTT) yra pripažinęs, kad, „<...> kalbant apie įmones, veikiančias naftos, telekomunikacijų ir elektros sektoriuose, tokių produktų ar tokių paslaugų aprūpinimo arba tiekimo užtikrinimo atitinkamos valstybės narės teritorijoje krizės atveju tikslas gali būti visuomenės saugumo priežastis ir todėl tai gali pateisinti pagrindinės laisvės apribojimą.“ Vis dėlto, nors valstybės narės, atsižvelgdamos į savo nacionalinius poreikius, iš esmės gali laisvai apibrėžti viešosios tvarkos ir visuomenės saugumo reikalavimus, kaip leidžiančius nukrypti ir pateisinti pagrindinės laisvės ribojimą, šie reikalavimai turi būti suprantami siaurai – taip, kad kiekviena valstybė narė be Europos Sąjungos institucijų kontrolės negalėtų vienašališkai nustatyti jų apimtys. Todėl viešąją tvarką ir visuomenės saugumą galima remtis, tik kai kyla reali ir pakankamai didelė grėsmė pagrindiniam visuomenės interesui (žr. Byla C-326/07, Komisija prieš Italiją [2009] ECLI:EU:C:2009:193, p. 69–70). ESTT praktikoje yra nusistovėjusi taisyklė, kad ribojimai gali būti taikomi tik laikantis ES steigimo sutartyse nustatytų ribų, o būtent – proporcingumo principo, reikalaujančio, jog priemonės, kurių imamasi, būtų tinkamos įgyvendinti siekiamą tikslą ir neviršytų to, kas būtina norint jį pasiekti (žr. Byla C-106/91 Ramrath [1992] ECLI:EU:C:1992:230, p. 29–30). Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymas jau numato atitikties nacionalinio saugumo interesams vertinimo mechanizmą, suderintą su Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo nuostatomis (įstatymo 1 straipsnio 4 dalis). Egzistuojančio reguliavimo kontekste galimai grėsmę nacionaliniam saugumui keliantys subjektai (ar sandoriai) vertinami individualiai, atsižvelgiant į konkrečias aplinkybes, galinčias kelti grėsmę svarbiam visuomenės interesui.

Atsižvelgiant į šias aplinkybes ir įvertinant Įstatymo projektu Nr. 1 siūlomus pakeitimus, siūlytina Įstatymų projektų Nr. 1 ir Nr. 2 tikslams įgyvendinti pasinaudoti Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymo 13 straipsnyje numatytu sandorių atitikties nacionalinio saugumo interesams patikros mechanizmu ir tobulinti Įstatymo projektą Nr. 2 numatant, kad „Asmenų, dalyvaujančių įstatymu pripažintos nesaugia branduolinės

elektrinės statyboje trečiojoje šalyje ar jos veikloje, su tokios elektrinės veikla susijusios elektros energetikos infrastruktūros plėtros projektuose, arba jų kontroliuojamų asmenų sandoriams su nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbiomis įmonėmis dėl Lietuvos Respublikoje įgyvendinamų energetikos sistemos projektų yra taikoma Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymo 13 straipsnyje numatyta sandorių atitikties nacionalinio saugumo interesams patikra“.

Ministras Pirmininkas

Energetikos ministras